

Ld Progreso

REDACTIE-
COMITÉ
G. P. DE BRUIN
G. J. DEGENKAMP
F. FAULHABER

**STUDIEBLAD VAN DE BOND
VAN ARBEIDERS-ESPERANTISTEN**
IN HET GEBIED VAN DE NEDERLANDSE TAAL
f 1.75 per Jaar f 1.25 voor leden van F.L.E.
Postgiro 111278

W. F. KRUIT
H. KUYT
JAC. LEM JR.
H. VAN LIER
J. VAN SCHEEPEN
H. VELTHOVE

REDACTIE EN ADMINISTRATIE: G. J. DEGENKAMP, POSTBUS 8002, AMSTERDAM-W

NI STUDU, STUDADU KONSTANTE!

Malfacilan tempon ni travivas: la ekonomia situacio estas malbona, la salajroj ne sufiĉas por kovri la altajn elspezojn, farendajn por la vivtenado. Des pli seniluziiga estas tiu situacio, ju pli ni tuj post la liberigo de nia lando esperis pri estonteco pli bona. Ne estas mirige, ke tiu fakto malfavore efikas nian movadon: la popolon tro forte premas la materiaj cirkonstancoj, ol ke ĝi povus sin plene dediĉi al iu idealo.

Tiu ĉi konstato tamen ne povas seniluziigi nin, esperantistojn. Ne estas la unua fojo, ke ni trapasas ekonomian krizon; kaj ankaŭ tiun ĉi malfacilan periodon ni venke travivos. Ne sencele ni nomas nin esperantistoj: kun espero kaj konfido pri tempoj pli bonaj ni trabatas nin ankaŭ tra ĉi tiujn jarojn. Sed necesas por tio, ke ni serioze dediĉu nin kaj al plej grandskala propagando, kaj al interna misio.

La propagando ne estas la tereno de nia revueto. Pri la novaj vojoj, tiurilate elpensendaj, sin okupu la organizoj. Nur koncerne la internan mision: plifortikigon de l' idealismo, de l' komuneca sento, kaj precipe plialtigon de nia propra esperantiste lingva nivelo ni havas devojn.

Ni scias, ke koncerne studadon la laboristaj esperantistoj okupas lokojn en la unuaj vicoj, ke ĉiun konvenan okazon por praktiki la lingvon skribe kaj buŝe ni avido kaptas, ke laŭpove ni tuj havigas al ni ĉiun nove aperintan literaturan verkon, ne nur por ornamo la libroŝrankon, sed precipe por legi kaj studi ĝin.

Sed kontentaj ni ankoraŭ ne estas. Tiom longe, kiam ekzistas en niaj vicoj anoj, kiuj sin ne okupas pri literaturo, kiuj ne konas niajn instruajn eldonojn, kiujn ne interesas nia studgazeto, kiuj hezitas paroli Esperante, ni ne estas kontentaj.

Specialan programon por la nuna jaro ni ne preparis. Sed ni forte decidis dediĉi nin al tiu parto de l' interna misio: plialtigi nian lingvan nivelon. Oni konsciu, ke ni ĉiuj ankoraŭ bezonas studadon. Spertaj esperantistoj ne mankas en niaj vicoj. Oni tamen komprenu, ke perfektaj esperantistoj ankoraŭ ne ekzistas! Eĉ la plej spertaj inter ni povas ankoraŭ lerni ĉiutage, ankaŭ pere de nia L.P. Ni konsciu tiun veron kaj agu laŭ ĝi!

POR KOMENCANTOS

H. Kuijt.

In deze rubriek zullen wij evenals het vorig jaar vertaalstof geven voor beginners, dus voor hen, die zich nog niet voor het A-examen hebben voorbereid. Om de zinnen, die geleidelijk in moeilijkheid zullen opklimmen, wat aantrekkelijker te maken, zullen wij, zoveel mogelijk, voor doorlopende tekst zorgen. Voor vele trouwe beoefenaars van in deze rubriek gegeven oefeningen zal ongetwijfeld de stof te eenvoudig zijn; hen verwijzen wij naar de rubriek „*De Komencanto al Progresanto*”. Geregeld toch treden nieuwe leden tot onze bond toe, die onze aandacht vragen. Hun raden wij ten zeerste aan van deze rubriek gebruik te maken en de vertaalde oefeningen in te zenden aan het redactie-adres, Postbus 8002, Amsterdam-W., vóór de 5e van iedere volgende maand. De vertaling van deze oefening zal, met verklaringen van gemaakte fouten, in het Maart-nummer verschijnen.

Opgave 1. Vertaal in het Nederlands:

Grootvader zat aan de rand van het bos; hij luisterde naar het mooie gezang der vinken(fringoj). Wat een wonder, dat die kleine diertjes zulke prachtige klanken kunnen voortbrengen (voortbrengen = produkti). Twee uren zat grootvader daar, toen het plotseling begon te regenen. Eerst motregende het, maar na enkele minuten goot (of: stortregende) het. Grootvader haastte zich naar huis, waar grootmoeder hem wachtte. Hij hing zijn jas aan de kapstok (vesthokaro) en ging aan tafel zitten. Hij vertelde van de vogels, die zo mooi konden zingen. Aandachtig luisterde grootmoeder naar zijn woorden. Zij hield veel van die kleine zangers, die zulke stevige nestjes bouwen en zo goed voor de jongen zorgen. Jammer, dat velen van hen ons in de herfst verlaten.

Vertaling van opgave 11.

Paŝo pro¹⁾ ektimo²⁾ Johano kuris en la ĉambro³⁾. Kelkajn minutojn estis morte silente⁴⁾ en la ĉambro. La gepatroj rigardis unu la alian⁵⁾. La⁶⁾ patro ekstaris kaj demandis, kio okazis⁷⁾. Balbute⁸⁾ Johano rakontis pri nefidinda⁹⁾ hundo, kiu preskaŭ mordis lin. Per kelkaj vortoj la patro trankviligis Johanon. La⁶⁾ patrino estis aŭskultinta ĉion kun rideto¹⁰⁾. Poste Johano hontis pro sia timo¹¹⁾. Se¹²⁾ li estus pli granda, li estus¹³⁾ pli kuraĝa. Kia feliĉo, ke la patrimo jam enlitigis la etulojn¹⁴⁾. Manginte, ankaŭ¹⁵⁾ Johano enlitigis¹⁶⁾ kaj baldaŭ ekdormis.

1) Waar een ander voorzetsel te gebruiken is, vermijde men *je*. Hoewel men *de* nog wel eens hier en daar ontmoet, verdient *pro* de voorkeur. 2) Ook: *teruro*. 3) Ook: *enkuris en la ĉambro*. 4) Niet zonder lidwoord; er is hier sprake van een bepaalde vader. 7) Niet: *okazas*; in werkelijkheid vroeg de vader: „Wat is er gebeurd?” en niet: „Wat gebeurt er?” 8) Juister dan *balbutante*. 9) Niet: *malfidela*; *fidela* = trouw, b.v. ten opzichte van zijn meester; *fidinda* = te vertrouwen, vertrouwendwaardig. 10) Ook: *ridetante*. 11) Wat te sterk is *angoro*. 12) Niet: *kiam*, wat betrekking heeft op tijd. 13) Niet: *estos*; men heeft hier te doen met de voorwaardelijke wijs en moet zich niet in de war laten brengen door de Nederl. vorm „als hij groter was” i.pl.v. „als hij groter zou zijn”. 14) Ook: *malgrandulojn*, *gefratetojn*. 15) De plaats van *ankaŭ* is vóór *Johano*; de andere kinderen zijn al in bed; nu gaat *ankaŭ Johano* naar bed. 16) Niet: *enlitigis*, d.i. *igi en la liton*, dus: in bed leggen of: naar bed maken. Ook: *iris en la liton*.

VI DEMANDU — NI RESPONDOS.

Dem. En la frazo: „ili deziras elimini el siaj vivoj krudon kaj nepripensemon” mi opinias, ke la vorto *nepripensemon* estu ŝanĝata en: *nepripensadon*.

Resp. En la supra frazo oni esprimas ne nur la adan (ripetan) senripensecon, sed ankaŭ la kutimon, al kiu la homo daŭre inklinas. Tion oni klare esprimas per *emo*.

J. v. Sch.

DE KOMENCANTO AL PROGRESANTO

Jac. Lem.

Opgave 1. Vertaal in Esperanto:

DE VIJGEN EN DE KWEEPEREN.

Tamerlan was een beroemd Mongools krijgsman, die een groot deel van Azië veroverde. Hij was bloeddorstig en dweepziek. Als een stad hem weerstand bood, liet hij alle inwoners, mannen, vrouwen en kinderen, doden. Men kon zijn woede echter doen bedaren door hem geschenken aan te bieden; een mooie stof, een goed paard en zelfs het aanbieden van een voorwerp van minder waarde verzachtte vaak zijn wreedheid.

Op zekere dag had hij een Perzisch stadje stormenderhand (*kuratake*) genomen. De ongelukkige inwoners wisten welk lot hen wachtte en besloten enige afgezanten naar den overwinnaar te zenden om te trachten zijn toorn te doen bedaren. Als hoofd van deze deputatie koos men Josef, den voornaamsten en rijksten burger van de stad. Men droeg Josef op (*komisii*) in die hoedanigheid den mongool een geschenk aan te bieden. Josef raadpleegde zijn vrouw over het aan te bieden geschenk, en deze zeide tot hem: „In onze tuin hebben wij twee soorten vruchten: vijgen (*figoj*) en kweeperen (*cidonioj*); de vijgen zijn te rijp; zij zijn al haast aan het rotten; die kunt ge met goed fatsoen (*dece*) niet aan Tamerlan aanbieden. Neem kweeperen, die zal hij wel (*certe*) willen aanvaarden (*akcepti*).”

Maar Josef was gierig; hij sloeg de raadgeving van zijn vrouw in de wind (in de wind slaan = *ignori, malatenti*), deed de vijgen in een mand, bedekte ze met verse bladeren en toog op reis.

(Slot volgt).

Vertaling van opgave 12.

LA LAVANGO.

(Fino).

Vivanta (viva) entombiginte, Petro premis la etan ŝafidon kontraŭ sin, por ke unu varmigu la alian. La neĝblokoj supre de (super) ili formis ian tegmenton, kiu feliĉe, tra mallarĝa fendo, lasis pasi iom da aero, pro kio ili povis spiri. Tiel ili kuŝis dum multaj horoj.

La patro de Petro, maltrankvila pro la sorto de sia filo, decidis serĉi lin. Sed kiel trovi lin sub tiu amasego da neĝo? Kie estas la loko, kie ili entombiĝis?

Longan tempon (dum longa tempo) la patro daŭrigis sian senutilan esploradon. Jen li vidas unu el siaj ŝafoj, kaj rekonas en ĝi la patrinon de la eta ŝafido, kiun lia filo tiom amas. Ankaŭ ŝi estas serĉanta kaj flaresploras la neĝon.

Subite ŝi haltas, levas la kapon kaj plende eklekas. Tio rekuraĝigas la patron.

„Mi fosu ĉi tie”, li diras al si.

Li fosas kaj fosas; li vokas sian amatan infanon.

Ankaŭ la ŝafino denove eklekas.

Mallaŭta (malforta) sono respondas la blekon de la ŝafino; infana voĉo respondas la kriojn de la patro. Nun li scias: ĉi tie kuŝas lia infano. Streĉante ĉiujn siajn fortojn li daŭrigas la fosadon.

Pli kaj pli laŭtiĝas la voĉoj de la knabo kaj de la ŝafido. Fine la patro sukcesas atingi ilin. Kun larmoj en la okuloj li premas ambaŭ en siajn brakojn kaj kisas ilin. Senparola, sed kun koro dankplena (plena de danko) la feliĉa patro rapidas kun la savitoj hejmen.

VI DEMANDU — NI RESPONDOS.

Dem. En la frazo: „timo antaŭ milito” mi preferas *pro* anstataŭ *antaŭ*.

Resp. La signifo estas „vanwege” kaj la traduko povas okazi per *pro*. Oni renkontas *antaŭ* ĉe la klasikuloj kaj oni aplikas ĝin laŭ Zamenhofs ekzemplo. „La komenco de la saĝo estas timo antaŭ Dio.”

J. v. Sch.

POR PROGRESANTOJ

J. van Scheepen.

Vertalingen zende men in vóór 5 Februari aan de redactie: Postbus 8002, A'dam-W.

Opgave 1. Vertaal in Esperanto.

KOKOSMELK.

Na verscheidene jaren van onderzoek is een uitnemende kokosmelk verkregen en voldoende kwanta van deze rijke nieuwe melk zullen weldra in belangrijke hoeveelheden onderweg zijn (in blik) van Samoa naar Engeland. Deze melk smaakt voller dan koemelk. Zij bevat 42 0/0 vet en 4 0/0 eiwit (koemelk 40 0/0 vet en 3 0/0 eiwit).

Men houdt zich eveneens bezig met een onderzoek naar goede zeepsoorten, vrij van dierlijke bestanddelen.

Men bericht verder de ontdekking van een plantaardige vezel in Brits-Indië door luitenant-kolonel E. H. Hate, welke, gesponnen, een weefsel oplevert, dat even warm is als wol en even licht als zijde.

Welk een verlokkingen voor de toekomst!

Opgave 16. Vertaal in Esperanto.

1. De meester vroeg de kinderen hun boeken te sluiten.
2. Haar zuster kocht een nieuwe fiets.
3. Haar broer met zijn oom gaan samen wandelen.
4. Hun oom en hun tante zijn de broer en schoonzuster van hun vader.
5. Hij vertrok, in de hoop zijn trein nog te halen.

Vertaling van opgave 12.

Kiam LI. May, la angla¹⁾ tradukinto²⁾ de la verkoj de Anatole France, iun tagon³⁾ plendis⁴⁾ pri la neeblo⁵⁾ traduki la verkojn de la majstro⁶⁾, ĉi tiu (lasta) respondis al li: vi tute pravas, kara⁷⁾ amiko, sed pensu pri tio, ke ĉi tiu-konscio estas ĝuste la unua kondiĉo por sukcesoj en la tradukarto. Ĉi tiu juĝo⁸⁾ multe klarigas⁹⁾ la malfacilojn¹⁰⁾, kontraŭ¹¹⁾ kiuj luktas la tradukanto de arta verko kaj la respondecon; kuŝantan¹²⁾ sur li. Ĉe la traduko de artaĵo ja ne temas pri la serĉado al¹³⁾ ekvivalentoj, sed pri la transigo de imagoj, sferoj, sugestoj, kiuj donas¹⁴⁾ al la originalo sian personan artan karakteron. W. Enzinck.

Vertaling van opgave 13.

1. Mi vidis lin hazarde¹⁵⁾.
2. Li vidis la infanon kuranta¹⁶⁾.
3. Ŝi donacis la florojn, aĉetitajn¹⁷⁾ en la butikon.
4. Mi rimarkis la ŝtonon kuŝantan¹⁸⁾ antaŭ la rivero jam dum jarcentoj.
5. Kuŝante¹⁹⁾ antaŭ la rivero mi sentis la pluvon.

1. Een bijstelling staat steeds in dezelfde naamval, als het woord of zinsdeel waarbij zij behoort. 2. Niet; *tradukanto*, want hij heeft reeds vertaald. Ook: *tradukisto*. 3. „Op een goede dag” betekent: op zekere dag. 4. „Zich beklagen” heeft de betekenis van: klagen over. 5. Ook: *neebleco*. Wegens de „principo de sufiĉo” kan *ec* worden weggelaten. 6. Ook, doch minder duidelijk: *la majstrajn verkojn*. 7. Ook: *estimata*, doch dit klinkt veel „stijver”. 8. Niet: *elparolo*, de manier van spreken. 9. Vertaling van de figuurlijke uitdrukking kan heel goed: *jetas helan lumon sur la malfacilojn*. 10. Ook: *malfacilajojn* (zie 5). 11. Ook: *kun*. 12. Ook: *kiu kuŝas*. Niet: *kuŝante*, omdat het onderwerp van de hoofdzin niet gelijk is aan dat van de bijzin. 13. *De is* niet duidelijk en zou gemakkelijk terug vertaald kunnen worden met *door*. 14. Ook: *donantaj*. Niet: *donante* (zie 12). 15. Bijwoord. Het zien is toevallig. 16. Bepaling van gesteldheid. *Mi vidis, ke la infano kuras (estas kuranta)*. 17. Bijvoegelijke bep. bij *florojn*. 18. Bijvoegelijke bijzin: die gelegen had. . . . 19. Beknopte bijzin, waarvan het onderwerp overeenstemt met dat van de hoofdzin.

IS DAT ZO BESLIST FOUT?

Verscheidene grammatici zijn geneigd, als zijzelf een voor hen bevredigende oplossing voor een taalmoeilijkheid hebben gevonden, elke andere oplossing foutief te noemen. Laat men toch niet vergeten, dat anderen met hetzelfde recht tot een andere oplossing kunnen komen, binnen het kader van onze slechts-16-regelige, dus ternauwernood toereikende grammatica.

Deze neiging vertoont ook de schrijver van de heel leerzame artikelen „Overgankelijk en onovergankelijk” — met welke inhoud wij het overigens niet in elk opzicht eens zijn — in „Kristana Gazeto”, als hij, na uitgelegd te hebben, dat „peti” logisch een derde naamval eist, verklaart: „Vandaar de neiging om in Esperanto „peti al iu” te schrijven, zoals zelfs in het nieuwste Nederl. leerboekje weer gebeurt. Dit is beslist fout. We kunnen zeggen: *peti iun pri io*, of: *peti ion de iu*.”

Het zij ons verre de opvatting van den schrijver foutief te noemen. De grammatica laat nu eenmaal ook die opvatting toe. Maar daartegenover stellen wij de onze, die vrijwel parallel loopt met die van dat nieuwe leerboekje.

De schrijver in K.G. zegt zelf, dat „peti” een actief voorwerp eist. Maar dat actieve voorwerp wil hij niet uitgedrukt zien door „al”, doch door „de”. De conclusie is niet juist. Blijkbaar rekent hij „peti” tot die werkwoorden, in wier betekenis ligt opgesloten, dat het onderwerp iets aan een ander ontnemt als „preni, ŝteli, rabi, postuli”, na welke men wel „de” gebruikt, maar waarbij dat „de” nooit door een accusatief vervangen wordt: *mi prenis la libron de li*, maar niet: *mi prenis lin*...

Wel is het voorzetsel „al” door een accusatief te vervangen: *ni demandas, respondas, petas, diras, skribas, rakontas, instruas al li* of *lin*. Tot deze groep werkwoorden behoort o.i. ook „peti”. Nu kan men hiertegen wel aanvoeren, dat „peti” in betekenis nauw verwant is aan „postuli”, waarna toch ook „de” gebruikt wordt. Goed, maar dit „de” wordt toch ook nooit door een accusatief vervangen! Men zegt wel: *mi postulas ion de li*, maar nooit: *mi postulas lin pri io*; het vertoont een zekere verwantschap met „preni, ŝteli, rabi” enz.

Hiermee willen we niet zeggen, dat „de” na „peti” onbruikbaar zou zijn! Geenszins. Zelfs na „deziri” is „de” te gebruiken. In die gevallen wil men duidelijk doen uitkomen, dat hetgeen verzocht of gewenst wordt, van den persoon moet komen, tot wien het verzoek, resp. de wens gericht wordt. „De” duidt dan op de persoon van herkomst. „Peti” is, evenals „demandi, respondi, instrui, ordoni” enz. een werkwoord, dat twee voorwerpen kan eisen: ten eerste datgene, waarop de werking onmiddellijk betrekking heeft, het lijdend voorwerp dus: *mi petas ion, demandas ion, instruas ion*; ten tweede den persoon, die meewerkt tot het totstandkomen van de werking: *mi petas iun, instruas iun*, dus het meewerkend voorwerp.

Dat na „peti” hetgeen verzocht wordt werkelijk lijdend voorwerp is, geen ander soort voorwerp of bepaling, blijkt wel hieruit, dat dit voorwerp practisch dikwijls vervangen wordt door een voorwerpszin of een onbepaalde wijs:

Mi petis lin veni (*veni* = lijdend voorwerp).

Mi petis, ke li venu (*ke li venu* = lijdende voorwerpszin).

Nu mag in Esperanto zowel het meewerkend, als het lijdend voorwerp in de accusatief staan. Komen in één volzin evenwel deze voorwerpen beide voor, dat moet het ene in de accusatief staan, terwijl het andere met een voorzetsel wordt omschreven: *mi instruas al li Esperanton*, of: *mi instruas lin pri Esperanto*, maar nooit: *mi instruas lin Esperanton*. Beide vormen worden dooreen gebruikt, hoewel er een subtiel verschil tussen bestaat, dat alleen een goed stylist en grammaticus op de juiste wijze weet uit te drukken.

Over het algemeen zal men echter bij de meeste werkwoorden dezer groep het lijdend voorwerp de vorm van de accusatief geven, en het meewerkend voorwerp met „al” omschrijven. Dat dit met „peti” niet zo ruim het geval is, is toe te schrijven aan de gewoonten en regels van verschillende nationale talen. Nu kan men bij het verklaren van deze of gene taalmoeilijkheid als argument wel aanvoeren, dat dit of dat in het Frans, Engels, Latijn enz. zus of zo is, bij de betekenis van een woord aan een dier talen ontleend, heeft dat zeker veel zin, bij de logische bouw van de Esperantogrammatica, die onafhankelijk geworden is van die van natuurlijke talen, interesseert het ons weinig, dat b.v. „peti” in het Russisch en enige andere talen een vierde naamval eist; evenmin laten we ons leiden door de nederlandse derde naamval, na „peti” gebezigd. Liever houden we ons aan de logica.

Nu is een taal geen zaak — zelfs Esperanto niet — waarin alles op logische gronden is op te lossen. Zelfs kan men door logische redenering tot ogenschijnlijk tegen- gestelde gevolgtrekkingen komen. In zulke gevallen is noch de ene, noch de andere

ESPERANTO EN LA ĈIUTAGA VIVO

H. Velthove.

Traduko el n-ro 11a.

K.: Sinjoro, mi ricevis alvokon por doni pli detalajn informojn je mia oficpeto.

Pordisto: Kiun mi povas anonci?

K.: Vi nur diru, ke tiu venis, kiun rekomendis s-ro Helpem.

P.: Vi bonvolu momenton sidigi vin en la atendejo. Ne, ne, vi direkte eraras. Maldekstren, aliflanke de la angulo... La sinjoro tuj venos al vi. Belan veteron hodiaŭ, ĉu? Tion oni ne atendus en tiu ĉi jam progresinta sezono.

K.: Ne, certe ne. Ni bonŝancas pri la vetero. Sed, se ĝi ŝanĝiĝos, ni tuj troviĝos en vintro.

P.: Prave, vi ĝuste rimarkigis. Ho, jen verŝajne la sinjoro (telefone) sonorigas. Halo, kun la pordisto. Komprenite, sinjoro, mi kondukos lin supren. Ĉu vi permesas antaŭi vin?

Dir.: Ĉu vi estas la kandidato por muntisto?

K.: Jes, sinjoro, mi estas.

D.: Ĉu vi kunportis viajn atestojn?

K.: Mi petas. De mia nuna mastro mi kompreneble ne posedas.

D.: Ho, ĉu vi ankoraŭ laboras en firmo? Pro kio vi volas forlasi ĝin?

K.: Tie ne plu plaĉas al mi kaj cetere mi preferas loĝi en ĉi tiu regiono kaj krome mi deziras perlabori pli multe.

D.: Nu, mi rimarkas, ke viaj atestoj estas bonaj. Nur la salajro, kiun vi mencias en via letero, nu, ĝi estas sufiĉe alta.

K.: Certe sinjoro, sed miaj vivkondiĉoj pliboniĝu; se ne, mi ne bezonas ŝanĝi oficon.

D.: Se ni malgraŭe decidus dungi vin, ĉu vi tiukaze konsentos labori du semajnojn prove?

K.: Kompreneble, tion mi miaflanke ne kontraŭos.

D.: Tiukaze mi ankoraŭ preparolos kun mia kunfirmano. En kelke da tagoj vi certe ricevos respondon.

VI DEMANDU — NI RESPONDOS.

Dem. Ĉu en la frazo: „Petro rimarkis, ke malbonfarantoj estis enirintaj la ĉielon” la vorto *malbonfarantoj* estas bona? (Ĉu *-intoj*)?

Resp. Petro rimarkis, ke kelkaj homoj faras malbonon, do: *malbonfarantoj*, sed ne: *malbonfarintoj*.

Estis estas evidente skriberaro kaj tekstu: *estas*.

J. v. Sch.

Dem. Ĉe la frazo: „Plej feliĉa en sia laboro estas tiu, kiu...” vi faris la noton: Het lidwoord wordt in Esp. niet voor de bijwoorden gebruikt. Dit is mij hier niet duidelijk.

Resp. Ĉi tiu noto evidente venis ne sur la ĝustan lokon. La artikolo rilatas ne la vorton *plej*, sed *feliĉa*. *Estas plej feliĉa* estas la predikato de la frazo kaj ĉi tiu absoluta komparativo ne postulas artikolon.

J. v. Sch.

Dem.: „Li rakontis al mi pri ŝia falo de sia biciklo”. Ĉu *ŝia* aŭ *ŝia*?

Resp.: Nepre: *sia*, ĉar la vorto apartenas al la nenomita subjekto *ŝi*: *ŝi* falis de sia biciklo.

oplossing wet, waaruit voortvloeit, dat we niet te spoedig een andere oplossing dan de onze foutief moeten noemen.

Maar al willen we „de” na „peti” geen fout noemen, toch menen we, dat de verdediger daarvan in K.G. op de verkeerde weg is. „De” heeft al genoeg betekenissen of, zo men wil, schakeringen van betekenis: bezit, herkomst of uitgang, en „door” na een leidende vorm. Door ook na „peti” „de” voor te stellen, vergroot de schrijver het aantal werkwoorden, waarbij „de” door zijn verschil in betekenis misverstand kan veroorzaken als bij „aĉeti”: *aĉetita de tu* = gekocht *door* — en *van* — iemand. Moeten we nu ook nog krijgen: *petita de iu* = verzocht *door* — en *van* — iemand? Alleen om zulke misverstanden te vermijden zouden we al „al” prefereren, zelfs al was „al” logisch minder juist.

HANDLEIDING BIJ HET VERTALEN

F. Faulhaber.

HET JUISTE WOORD.

In gevallen, waarin de aanwijzende functie van de voornaamwoorden *die* en *dat* slechts zwak of geheel afwezig is, dienen ze slechts als lidwoord of persoonlijk voornaamwoord, en betreffen dan personen of zaken, waarover reeds gesproken is. Ze kunnen niet met *tiu* worden vertaald, daar ze dan een aanwijzende betekenis en een nadruk krijgen, die ze in de oorspronkelijke zin niet hebben, b.v.:

1. Ankoraŭ ĉiam ŝi rigardis tiun pardon. (Nog altijd keek ze naar die deur) = *Si ankoraŭ ne ĉesis rigardi la pardon.*
2. Vi povas fari por mi dek du superĉemizojn. Tiujn mi ege bezonas. (Die heb ik hard nodig) = *Mi tre bezonas ilin. Of: . . . superĉemizojn, kiujn mi urĝe bezonas.*
3. Kun timo ŝi jam antaŭvidis la malagrablaĵojn, sed tiu malsanulejo estis bonega solvo (. . . , maar dat ziekenhuis was een uitstekende oplossing) = *sed la malsanulejo estis bonega solvo.*
4. Lia desegnoblibro kun tiu leonkapo (. . . met die leeuwenkop) = . . . kun la leona kapo.
5. La ludglobetol Tiun li estis forludinta. (Die knikker! Die had ie verspeeld) = *La ludglobetol Li ĝin malgajnis (forludis).*
6. Kiam ili fine eliris la dometon, ĝoja rideto estis videbla sur iliaj vizaĝoj. Tiu estis la rava feliĉa rideto de homoj, kiuj feliĉigas aliajn. (Dat was de verrukte, gelukkige glimlach, enz.) = *Ĝi estis la rava, feliĉa rideto, k.t.p.*
7. Do tiu sinjorino B., . . . en tiu strateto, tiu violkolora lumo kaj tiu dometo kun tiu aperturo en la litŝranko. . . . ? ŝi demandis. (Dus die mevrouw B., . . . in die steeg, dat paarse licht en dat huisje met die opening in de bedstede. . . . ? vroeg ze) = *Do sinjorino B., . . . en la strateto, la violkolora lumo kaj la dometo kun la aperturo en la litŝranko? . . . ŝi demandis.*
8. Tos dum duona horo estis devigata ekzerci gamojn sur la piano. Si deziris petoli, salti, kuregi. . . Pro tiu longtempa sidado ŝiaj fortaj kruroj jukis. (Door dat lange zitten, enz.) = *Pro la longa sidado, k.t.p.*
9. Estas iam tre amuza tago, tiu lasta tago ankaŭ la libertempo. (. . . , die laatste dag voor de vakantie) = . . . , la lasta tago antaŭ la libertempo.

(Daŭrigota).

VERBA MODO POST „KVAZAŬ”

Rezulte de la artikolo de k-do Van Scheepen pri tiu ĉi temo ni ricevis kelke da interesaj opiniesprimoj, el kiuj ni nunfoje publikigas leteron de s-ro M. C. Butler en London. Post la diskuto ni diros ankaŭ nian opinion. Red.

Grandinterese kaj plenkonsente mi legis la artikolon pri *kvazaŭ -us en L.P.* En mia lernolibro „Step by step en Esperanto” mi skribis (angle) (par. 969a):

„Iuj verkistoj ĉiam uzas *-us* post *kvazaŭ*. Tamen estus pli bone uzi iun ajn tempon, kiun la senco de la teksto postulas: *vi aspektas, kvazaŭ vi vidis (vidas, vidos, vidus) fantomon* = You look as though you had seen (were seeing were about to see) a ghost; . . . would see a ghost if. . . .”

Kaj en piednoto mi aldonas:

„*Kvazaŭ* = kiel *se*. Plene esprimite, la supraj frazoj estus: *Vi aspektas, kiel vi aspektus, se vi estus vidinta (vidanta, vidonta, vidunta) fantomon. Aŭ: Vi aspektas, kiel vi aspektus, vidinte (vidante, vidonte, vidunte) fantomon.*”

(Supoze, ke Esperanto posedus participajn formojn *-unt, -ut*, respondantajn al *-us*; same kiel ĝi posedas *-ant, -at*, respondantajn al *-as*. . . . Kaj efektive tiuj formoj estas logikaj, kaj kuŝas implicate en la lingvo, kaj — tre malofte — estas utilaj, kvankam ne oficialaj. Sed tio estas alia demando).

En (mi kredas) „Literatura Mondo” Kalocsay argumentis kontraŭ mi. Tamen mi restas samopinia, kaj mi kredas, ke via argumentaro estas prava.

Mi bone scias, ke post *kvazaŭ* Zamenhof uzis jen *-us*, jen *-is*, jen *-as*. Sajne li ne decidis pri la afero. Kaj mi ne ĉiam komprenas, kiel li uzas tiun aŭ alian formon, ĉar lia uzado, el kiu ajn vidpunkto, ne ŝajnas konsekvenca. Li estis geniulo. Tamen eĉ geniulo estas (kiel ni ĉiuj) nur homo, kaj kiu homo estas neerariva? Mi demandas al mi, kiom el ni, kiuj tiel facile kritikis lin, restus neatakeblaj, se la posteularo farus konkordancon pri ĉiuj niaj skribaĵoj, kaj esplorus ilin mikroskopel

M. C. Butler.

CONVENTIE

In zijn recensie van „Facile lerni Esperanton” in „Nederlanda Katholiko”, no. 9, voert de heer De Jong een ernstig bezwaar aan tegen het invoeren van de aanspraak „kamarado”, dat volgens „Pena Vortaro” een minderwaardige betekenis zou hebben. Dat men buiten arbeiderskringen bezwaar heeft tegen die aanspraak, goed; het zij zo! Maar dat dat bezwaar gegrond zou moeten worden op de betekenis van dat woord, is beslist onjuist! Uit de definitie van „kamarado” in P.V.: „Tiu, kiu loĝas kutime en sama loko ol alia kaj tial familiarigas kun li; kunvivanto” zien wij geen kans een minderwaardige betekenis af te leiden. Is het soms minderwaardig familiair met iemand om te gaan, met iemand samen te leven? Hier begaat de schrijver een grote fout.

Men verwachtte van ons echter ook geen overtuigende verdediging van „kamarado”. Wij zien de zaak anders: oorspronkelijk hebben woorden als „sinjoro, kamarado, samideano, amiko, sampartiano” hun eigen betekenis. In neutrale e.a. kringen is „samideano” even ingeburgerd als „partijgenoot” onder socialisten, communisten e.a. Zijn eigen betekenis is daardoor in het gedrang geraakt. Evenzo is het gegaan met „kamarado”, want ook tot voorheen elkaar onbekende arbeiders-esperantisten spreken elkaar onmiddellijk met „kamarado” aan. Is het af te keuren? Och, waarom? Wij zien daarin een uiting van saamhorigheid.

Maar juist dat saamhorigheidsgevoel, dat in „kamarado” tot uiting komt, weerhoudt anderen er van „kamarado” in zijn oorspronkelijke betekenis te bezigen; en wij nemen aan, dat de meeste esperantisten buiten arbeiderskringen juist daarom geen gebruik van dat woord maken, dat zij anders in intiemer kring misschien wel zouden toepassen.

We zien dus, dat dit woord door zijn ruimer gebruik aan zijn oorspronkelijke betekenis gaat inboeten. Men vreest voor arb.-esperantist te worden aangezien, als men van „kamarado” spreekt. Komt daarop het bezwaar neer, dat de heer De Jong er tegen aanvoert?

Helaas, in arbeiderskringen nemen we hetzelfde waar: velen voelen zich beledigd met „sinjoro” of „samideano” te worden aangesproken. Ook die woorden hebben dus en min of meer gewijzigde betekenis gekregen! Maar dan een engere!

Aan de ene kant constateren we dus, dat het gebruik van „kamarado”, evenals dat van „samideano” en „sinjoro” een conventie geworden is; aan de andere kant, dat die woorden buiten eigen kring als minderwaardig worden aangevoeld. Wordt het niet tijd om tot de werkelijkheid terug te keren, en deze woorden ook eens te gebruiken in hun oorspronkelijke betekenissen, buiten conventie en. ongegronde vooroordelen?

JE MIA BEDAŬRO . . .

Pardonul „Je nia plezuro” ni ricevis atentigon de k-do F. W. Slijper en Utrecht, ke esprimoj, kiaj „je mia bedaŭro” ekzistas ankaŭ en aliaj lingvoj, kaj ke ili troviĝas ankaŭ en „Plena Vortaro”: *je ĝojo de . . .* Li pravas!

Kaj due, li donas por traduki la ĉi subajn frazojn, en kiu ne taŭgas nia solvo: *kun bedaŭro*:

Tot mijn spijt kan ik niet bij je komen.

Tot zijn spijt kan ik niet bij hem komen.

Tot mijn spijt ging hij met het meisje uit, dat ik had willen vragen.

Ankaŭ en sia atentigo li pravas. Oni komprenu tamen, ke ni kritikis „je mia bedaŭro” k.s. kiel esprimojn tro ofte uzatajn, kaj nia ekzemplaro pri ĝustaj tradukoj ne estis kompleta.

Sed ankaŭ en la donitaj frazoj ni evitus la malbonan kaj malbelan „je mia . . .”, sed tradukus:

Bedaŭre mi ne povos viziti vin.

Bedaŭre por li, mi ne povos viziti lin.

Bedaŭre por mi, li (amuze) eliris kun la knabino, kiun mi intencis inviti.

Aperis la 4a numero ('46a) de la literatura kaj popularscienca *Malgranda Revuo*, redaktata de Stellan Engholm. Mendu tiun ĉi 48-paĝan, riĉenhavan kajeron ĉe Libroservo, Poŝtkesto 8002, A'dam-W. Prezo nur f 0.50.